

Kliimaministeerium

Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

andres.sutt@kliimaministeerium.ee

info@kliimaministeerium.ee

KOLLEKTIIVNE AVALIK PÖÖRDUMINE

Lugupeetud energeetika- ja keskkonnaminister hr Andres Sutt,

Oleme sunnitud Teile kirjutama, sest tunneme, et nii enam edasi minna ei saa. Kõik pöördujad on otseselt seotud Soomaa tegemistega siin nii üles kasvades, elades kui tööd tehes – see piirkond on meie kodu ja siin on meie juured.

Soomaa oma ürgsusega on midagi, mis tõmbab väljast tulijatel hinge kinni. Soomaa kultuuripärand on kujunenud mõjutatuna siinsetest looduslikest oludest. Soomaalaste elulaadi on alati kuulunud luhahooldus, mille alustalaks kariloomade kasvatus. Iga eestlane teab, kui pole kariloomi, pole talu ja ilma talukultuurita pole eestlust – ükski rahvus ei jää püsima ilma talle omase kultuurita. Soomaalaste kariloomade eest hoolitsemise argipäeva kuulub võitlus ainulaadse suvise ja talvise ülejutusega, millega hakkama saamiseks on meie esivanemad loonud haabja, mis tänaseks lisatud ka UNESCO kultuuripärandisse. Soomaalased on alati aidanud hädas olijaid, olles selleks siis Soomaale pagenuid „kaabakad“, II-s maailmasõjas taandunud võõrriigi soldatid kui meie enda metsavennad. Seda, et me ei ole matsirahvas, kinnitab ka Soomaal Tipu külas sündinud ja üles kasvanud Villem Reiman, kes oli eesti vaimulik ja eesti rahvusliku liikumise üks olulisemaid juhte 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alguses.

Soomaa piirkond on saanud tunda II maailmasõja ja okupatsiooniaja koledusi läbi taluhoovis maha laskmiste, küüditamiste ja varade kolhoosidesse tassimiste, mille tulemusena talukultuur Soomaal praktiliselt hävis. Selle kurvaks ilmekaks näiteks on hävinud koorejaam, kõrts, võssa kasvanud taluhoonete varemed ja okupatsiooniaja lõpuks kadunud avarad luhahainamaad. Eestlane on aga jonnakas rahvad ja oma esivanemate järeltulijatena oleme kohalike karjakasvatajatena andnud oma igapäevaste tegevustega suure panuse Soomaa pärandkultuuri elus hoidmisse ja taastamisse. Koostöös RMK-ga on investeeritud suuri summasid teede, sildade, truupide taastamisse ja raiutud võsast puhtaks ning taastatud sadu hektareid okupatsiooniajal ja taasiseseisvumise alguses 90.ndatel võssa kasvanud luhahainamaasid. Tulemused on silmaga nähtavad, sest luhahainamaadel kus kasvas vaid tarn ja angervaks on taastunud. Intensiivse karjakasvatuse tulemusena on luhahainamaad ärganud nii flora kui fauna poolt uuesti ellu. Luhad on taimestiku poolt taas liigirikkad, tagasi on tulnud kotkad, rohunepid ja suveöödel krääksuvalt häälitsev rukkirääk. Soomaa külaelu 1920.-1930. olnud õitseajani, mil Soomaa külades oli rohkem kui 100 talu on minna veel väga pikk maa.

Kuigi senine luhahooldus on olnud edulugu, on kogu senine töö ja vaev suures ohus, sest Soomaa luhtade taevasse on kogunenud suured murepilved. Soomaast koos seda ümbritsevate puhveraladega on tehtud Keskkonnaagentuuri hundiuurimise ala, kus looduskaitse nime all toimub massiivne liigirikkuse hävitamine. Ideoloogiliselt meeletatud hundiuurimise tulemusena, on huntide arvukus piirkonnas lõonud laest läbi. Suurest huntide arvukusest tulenevalt on metsloomadest tühjaks söödud metsad, taluhoovidest kadunud kümned koerad ja karjakasvatajad kaotanud suure arvu kariloomi. Luhahoolduse poolest on olukord katastroofiline, sest kaotatud kariloomade arv tähendab sadu hektareid hooldamata kooslusi. Ebakompetentse suuruluki ohjamisega on pankroti ääreni aetud Eesti üks suurimaid Kihusalu talu lihaveise karjasid. Keskkonnaamet on jätnud suure arvu hundirünnakuid registreerimata, kui äsja sündinud vasikad kaovad

jäljetult ja süüdistades karjakasvatajaid ennetusmeetmete tegematajätmises. Reaalne elu on aga selline, et karjakasvatajad otsivad igal nädalal hommikul metsa aetud kariloomi ja valvavad oma tervise hinnaga öösiti kariloomasid. Me ei ole aga üliinimesed, jõudes igal ajahetkel hundirünnaku ohvriks langeva karilooma juurde, mistõttu kariloomad endiselt langevad hundirünnakute ohvriks. Samas riigi poolt pakutud majanduslikult tasuvad ja realistlikult teostatavad lahendused puuduvad. Keskkonnaamet on oma otsustes väidetavalt üldse ministeeriumis suurt mõjujõudu omavate Keskkonnaagentuuri hundiurijate pantvangis, kartes väljastada küttimisloa kõigile nuhtlusisenditele, kes need kohtus vaidlustab.

Jälgime murelikul üha sagedasemaks saavaid poliitikute ja kaitseväge juhataja sõnumeid, et sõda hiilib meile järjekindlalt lähemale ja keerulised ajad on muutumas ohtlikeks aegadeks. Oleme väike rahvas, ja meil puudub võime muuta maailma enda järgi, kuid rasketel aegadel, mil maailm liigub proteksionismi ja sõda hingab kuklasse, sõltub meie toidujulgeolek eelkõige just meie enda otsustest. Jääb arusaamatuks, miks sellistel nõudlikel aegadel, Keskkonnaamet omalt poolt on teovõimetu, hävitades nii riigivaenulikult Eesti toidujulgeolekut.

Suurimate kohalike karjakasvatajate, RMK, Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri vahel toimus liapõllul käesoleva aasta 28. veebruaril Soomaa ja selle puhveralade hundirünnakute probleemile lahendust leida prooviv koosolek. Keskkonnaagentuuri hundiurijad rääkisid koosolekul Soomaa huntidest kui neile kuuluvatest metsloomadest ja kõlasid rohkem küsimusi kui vastuseid andvad sõnavõttud. Keskkonnaagentuuri hundiurijate sõnul tuleks muuta Soomaa kaitsekorralduskava nii, et Soomaa luhahainamaadel keelatakse veiste pidamine. Keskkonnaagentuuri ametnike suust kõlasid väited, et veiste toomine Soomaa rahvusparki on olnud suur viga, millest tulenevalt on rahvuspargist kadunud metskitsed ja põdrad. Koos Keskkonnaameti ametnikuga leiti, et niidukuupäeva nihutamine varasemaks ei ole üldse probleem ja selle saab varasemaks muuta. Meile on jõudnud info, et sellist suunda toetab tagatubades ka Kliimaministeerium.

Ülal kirjeldatud ametnike sõnavõttud erinevad riiklikult kokku lepitud ja tunnustatud luhahoolduse põhimõtetest fundamentaalselt. Jääb vägisi arusaam, et tänases Eestis eksisteerivad riiklikud instantsid ja tagatoad, kes looduskaitse nime all koostavad kohalike inimeste küüditamise nimekirju. Nii nagu Siberisse minejatel ei olnud teada kuhu nad saadetakse, ei tea ka täna meie, kuhu meid tahetakse ümber asustada ja kas meil on peale küüditamist võimalus kunagi Soomaale kodutallu tagasi tulla. Selgusetu on ka, mis saab sellises olukorras meie loomadest ja muust maisest varast – kas hakatakse uuesti kolhoose moodustama? Ükskord ajaloos päästis Soomaa suurvesi kohalikud elanikud küüditamisest, täna me sellele enam lootma ei jää.

Johtuvalt ülaltoodust, palume Kliimaministeeriumil korraldada Soomaal rahvakoosolek ja Teil meie ette tultes anda üheselt mõistetavad vastused alljärgnevatele küsimustele:

1. Kas tegemist on vaid Keskkonnaagentuuri hundiurijate isiklike seisukohtadega või kariloomade pidamise lõpetamist Soomaal toetatakse ka Kliimaministeeriumi tasandil?
2. Palume anda selge moraalne hinnang Kliimaministeeriumi haldusalas olevate ametnike sõnavõttude kohta ja nende sobivusele jätkamiseks töötamist oma ametis
3. Kas Soomaa kaitsekorralduskava kavatakse tulevikus muuta selliselt, et hundi kaitsmiseks keelatakse kariloomade pidamine Soomaal ja seda ümbritsevatel puhveraladel?
4. Kas ja kuidas Kliimaministeerium kavatseb Soomaa piirkonnas lõpetada hundirünnakud, nii et luhahooldus läbi karjakasvatuse saab jätkuda juba selle aasta karjatusperioodil?
5. Kuidas ja kunas hüvitatakse karjakasvatajatele huntide poolt murtud kariloomad?
6. Kas ametkonna senine tegevus Soomaa hundiprobleemi lahendamisel aitab kaasa Eesti toidujulgeoleku kindlustamisele? Mida ministeerium kavatseb selles küsimuses ette võtta?

Mäletame Tammearu talu vanaperemehe Vommi sõnu: „Soomaa on karm, ta võtab avasüli kõik vastu, aga tatistab hõlpa tulu lootvad tegelased Soomaalt välja“. Me ei ole kunagi maatööd tehes lootnud hõlpa tulu teenida, vaid teinud seda selle pärast, sest see lihtsalt meeldib meile. Kui meie oma riik kavatseb hakata meie

elulaadi hävitama ning meid küüditama, hakkame me oma esivanemate kombel kindlasti vastu. Meie üheselt mõistetav sõnum riigile on, et Soomaal peavad koos eksisteerima nii kariloomad kui hundid koos kõikide teiste metsaasukatega – nii on see olnud aastasadu. Tervitame igakülgset ka edasist hundiuurimist, aga see ei saa tähendada seda, et seda teostatakse ideoloogiliselt meelestatud ametnike poolt viisil, kus Soomaal ja selle hundiuurimise puhveraladel peale hundi ühtki teist mets- ja karilooma ei saagi elada ning inimeste ümberasustamisega hävitatakse ka pärandkultuur. Me kategooriliselt ei nõustu hundiuurijate seisukohtadega, et Soomaa metsad ja niidud on metsloomadest tühjenenud veiste tõttu. Selline jutt on sügavas vastuolus terve mõistusega ja vaid kinnitab fakti, et tänane hundiuurimine on ideoloogia, millel sõltumatu teadustööga on vähe pistmist. Selline ametnike tegevus on kõike muud kui looduskaitse ja lõpuks jääb kaotajaks ka meie rahvusloom hunt.

Lugupidamisega,

Andres Hein, Kuusekäära talu noorperemees, kohalik elanik, loomapidaja ja luhahooldaja
Indrek Hein, Kuusekäära talu vanaperemees, kohalik elanik, loodusmees ja matkajuht
Jaak Sild, Kiinoja talu peremees, kohalik elanik, loomapidaja ja luhahooldaja
Elmo Vendla, Käära talu vanaperemees, kohalik elanik, loomapidaja ja luhahooldaja
Aino Saarla, Käära talu vanaperenaine, kohalik elanik, loomapidaja ja luhahooldaja
Vahur Vendla, Käära talu noorperemees, kohalik elanik, loomapidaja ja luhahooldaja
Tiit Soa, Kihusalu talu peremees, kohalik loomapidaja ja luhahooldaja
Kalle Hokkonen, Völlioja talu peremees, kohalik loomapidaja ja luhahooldaja
Mihkel Hansen, Kangru talu peremees, kohalik elanik, loomapidaja ja luhahooldaja
Jüri Nurk, Hoovi talu peremees, kohalik elanik, loomapidaja ja luhahooldaja
Ulvi Rosenber, Halliste-Jaani perenaine, kohalik elanik, loomapidaja ja luhahooldaja

Teadmiseks:

Maaelukomisjon: maaelukomisjon@riigikogu.ee

Keskkonnakomisjon: keskkonnakomisjon@riigikogu.ee

Keskkonnaamet: info@keskkonnaamet.ee, rainer.vakra@keskkonnaamet.ee

RMK: rmk@rmk.ee, mikk.marran@rmk.ee, kristjan.tonisson@rmk.ee, kaupo.kohv@rmk.ee, jaht@rmk.ee

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium: info@agri.ee hendrik.terras@agri.ee

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA): info@pria.ee

Eesti Vabariigi Valitsus: kristen@reform.ee

Riigikogu fraktsioonid: reformfr@riigikogu.ee, eesti200@riigikogu.ee, isamaa@riigikogu.ee,
EKREfr@riigikogu.ee, keskfr@riigikogu.ee, sotsiaaldemokraadid@riigikogu.ee

Tartu Ülikool: aveliina.helm@ut.ee

Eesti Jahimeeste Selts: ejs@ejs.ee

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK): kerli.ats@epkk.ee, ragnar@epkk.ee

Eesti Lihaveisekasvatavate Selts: eesti.lihaveis@gmail.com, jane.mattik@gmail.com, marko@linnamae.eu

Eesti Lamba- ja Kitsekasvatavate Liit: kontor@lammas.ee

MTÜ Liivimaa Lihaveis: airi@liivimaalihaveis.ee

ERR: err@err.ee

Delfi: press@delfi.ee

Postimees: vihje@postimees.ee

Sakala: sakala@ajaleht.ee